

FRANKFURT

A Majna menti Frankfurtnak legfeljebb az Odera menti Frankfurt, később pedig Lipcse lehetett vetélytársa – a *könyvvásárok* rendezésében. Mindenkinek hasznos hajtó versengésükbe a második világháború bombazáporos éjszakáin, de utóbb már nappal is riadóztató szirénahangok szaggattak szünetjeleket, majd az ország két részre szakadása állandósította a szünetet. A versenyt – igazi konkurensok híján – a *nyugati* német-frank város nyerte: ma már a könyvvásárok elvitathatatlan tekintélyű színtere, s oda figyel a világ, a világsajtó minden kulturális rovata, valahányszor Majna-Frankfurtban megnyílik a könyvvásár.

A gyorsvasút, magasvasút, kéregvasút és földalatti teljes hálózatát magába olvasztó Schnellbahn-rendszer önálló megállója a Messe. Hosszan húzódó üvegcarnoka napokon át ontotta az érdeklődőket a vásárváros kiterjedt területére (s felszántott föld, kőkupacok, mészkéverők és toronydaruk mutatták, hogy épül tovább!). Elegáns idős házaspárok és szakadt fiatalok egyaránt báméskodtak, érdeklődtek, jól érezték magukat ebben a gigantikus szabadpolcos olvasóteremben – amilyennek a könyvvásárt én érzékeltem. Mert oda mehettem a kiadói boxok bármelyikéhez, megkérhettem, hogy vegyék le nekem a magas polcra ezt vagy azt a könyvet, esetleg egy „Darf ich?” (Szabad?) kérdés után, melyre nem is kellett megvárnom a választ, leemeltem magam, oda ültem vele a *kedvemért* előre oda készítet asztalhoz, lapozgathattam, nézegethettem... Például egy Franz *Kafka*-kötetet, az íróról és szülővárosáról, olyan nyomdai kivitelben, amely a régi amatőr képeket és a mai művészfotókat azonos színvonalra hozta, barnás-sejtelmesen prágaiasra stilizálta. Például egy Wolf *Biermann*-könyvet, amely e modern német politikai dalnok szongjait a rendőrségi spiclijelentések és összefoglaló *Stasi*-elemzések kontextusában mutatja be. Vagy például egy kis könyvet *Chaplin Berlinben* címmel, amely a későbbi Diktátorcsúfoló nagy színész 1931-es szereplését idézi fel korabeli és korántsem szelid újságkarikatúrák alapján. Láttam *svájci vicckönyvet* is, immár tizedik kiadás! – hirdette magáról, s örültem, hogy ezek szerint a száraznak, szigorúnak kikiáltott svájciaknak is van humoruk (ugyan melyik kantonban?). S a magyar Árgus kiadó, Székesfehérvár magas polcán vettem észre egy általam szégyenszemre eddig nem ismert művész, a Zürichben nemrég elhunyt *Schwalm* László 1974-ben, Bécsben festett Kóvér Bertáját egy szép és méltó emlékalbum címlapján.

A csarnokokban bolyongva azt gondoltam, hogy a tolerancia voltaképpen *bölcsesség*: a tény tudomásul vétele, elfogadása, hogy sokfélék vagyunk, érdeklődésünk sokirányú, itt egyé válunk mégis a könyv szeretetében, s mindegy, hogy ez növényhatározót, amaz kézimunkasablont, a harmadik szerelmes regényt keres. Továbbá a társadalmi türelem alaptétele, hogy a *másiknak* is jár valami, sikerélmény akár! Mint annak a kompjuter-folyóiratkiadónak, amelynek standja előtt már sorállás kezdődött a hírre, hogy hozzák az új lapszámot, s el is fogyott, „mint a meleg zsemlyék” (hogy egy kedves germanizmussal éljek). Ingyen osztogatta, mert ezen a vásáron vásárolni nem lehet, ez *árumintavásár*, itt ki-ki bemutatja a portékáját, kitergeti a vásztekát, itt tulajdonképpen csak a könyv szakembereinek lenne keresnivalójuk, s az, hogy beengednek minket is, a könyv szerelmeit, a könyv bolondjait, akiket Majna-Frankfurt városából és a környező kisebb-nagyobb városokból egyre csak önt ki magából, ont a vonat, az ráadás csupán, külön kegy. Hogy is mondta Arnold *Schönberg* az egyik hangversenye előtt? „A közönség arra való, hogy jobb legyen a terem akusztikája.” Ezt az érdekes, számomra új szempontot is a könyvvásáron szemezgettem egy aforizma-gyűjteményből.

Ember Mária

Barátság

VI. évfolyam 5. szám
1999. november 15.

TARTALOM

SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ

Könyvbemutató az Igazságügyi
Minisztériumban 2582

KÖZÖS EURÓPÁNK

Magyarok az Adria partján	2587
Németek Romániában	2590
Slowacki és Petőfi költészete	2594
150 éve hunyt el Chopin	2595
Choli Daróczy József verse	2596
A közösségi identitás	2597
A kisebbségek helyzete Magyarországon	2599
A kisebbségi önkormányzatiságról	2600
A hazai nemzetiségi kutatóintézetek	2602
Bede Anna versei	2605
Megalakult az Országos Román Önkormányzat	2606
Új iskola Méhkeréken	2606
Felavatták Gyulán a Román Művelődési Központot	2607
Schmidt Judit két rajza	2608
Az ad hoc bizottság munkájáról (interjú)	2610
„Az EU pozitív tendenciákat vizsgál (interjú)	2612
„Minden nép a saját nyelvén virágzik”	2614
Megjelent a gradistyei horvátok irodalomtörténete	2617
Zürichből Csávoilyba	2617
A ruszin oktatás a középkori Magyarországon	2618
„Apátiak” találkozója	2620
Kiss Ernő példája	2620
Eltűnt örmény városok nyomában	2621
Milosevits Péter írása	2627
Herczeg Tamás versei	2628

RÁDIÓ

Túl az 500. adáson
a Cigányféléóra 2629

XX. SZÁZAD

Per Anger:
Ismét Magyarország 2630

KIÁLLÍTÁS

Bartl képei
a Szinyei-Szalonban 2634

VITA

Az új típusú etnikai
közösségekről 2636

HÁZAINK TÁJA

Ízek innen–onnan 2638

Inhalt – Contents 2640